УДК 811.111'367.332.7

С. В. Олійник

ВИЗНАЧЕННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИСУДКА ТА ЇЇ МІСЦЕ СЕРЕД ІНШИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

У статті висвітлюються деякі актуальні теоретичні питання трансформаційного аспекту перекладу в цілому, дається визначення перекладацької присудкової трансформації. Зроблено теоретичний огляд напрацювань перекладознавців у вивченні трансформаційного аспекту перекладу. Дається визначення перекладацької присудкової трансформації.

Ключові слова: перекладацька присудкова трансформація, лексико-семантична трансформація, граматична трансформація, стилістична трансформація.

DOI 10.34079/2226-3055-2019-12-20-239-246

Друга половина ХХ століття характеризувалася значним інтересом до порівняльних досліджень у галузі лінгвістичної стилістики та теорії перекладу. Підвищення інтересу до перекладацьких трансформацій відбулось з моменту виходу (1950 р.) статті Я. І. Рецкера «О закономерностях соответствий при переводе на родной язык» [19] та монографії А. В. Федорова «Введение в теорию перевода» (1953 р.).

Об'єктом дослідження є весь набір теоретичних визначень присудкових трансформацій. Вибір об'єкта дослідження зумовлений зовсім незначною кількістю праць, присвячених їх вивченню.

Предметом дослідження є теоретичні характеристики перекладацької присудкової трансформації.

Метою дослідження є визначення специфіки трансформацій присудків, пояснення та обґрунтування причин їх застосування у перекладі, а також аналіз їх поширеності.

Вивченням перекладацьких трансформацій в різні роки займались як вітчизняні, так і іноземні перекладознавці: Л. С. Бархударов [1], В. С. Виноградов [3], М. К. Гарбовський [4], Т. А. Казакова [5], В. Н. Комісаров [9; 10], Л. К. Латишев [13], Л. Л. Нелюбин [15; 16], Я. І. Рецкер [19], А. В. Федоров [22], О. О. Фирсов [23], О. Д. Швейцер [26], К. Клауду [28], Р. Ньюмарк [29], Е. Ніда [30].

Як зазначає О. О. Селіванова «систематизація перекладацьких трансформацій і відповідників, опис умов вибору мовних засобів при перекладі» є одними з головних проблем сучасного перекладознавства [21, с. 672]. Власне сам переклад з однієї мови на іншу можна вважати певним видом трансформації, а саме міжмовної трансформації [1, с. 6].

До завдань теорії перекладу, на думку Ю. В. Піввуєвої, належить докладне вивчення процесу перетворення текстів або мовленнєвих висловлювань [18, с. 4].

Стосовно граматичних трансформацій А. В. Федоров зауважує таке: 1) основну роль при розв'язанні граматичних питань перекладу відіграють, з одного боку, вимоги передачі змісту за його єдності з елементами форми, смислова роль яких визначається за зв'язком зі змістом та спрямовує вибір засобів, а з іншого боку – вимоги мови перекладу; 2) невідповідності в граматичній сфері двох мов і, звідси, неможливість формально точно передати значення, постійно компенсується за допомогою інших граматичних або словникових засобів; 3) неможливість у певних випадках вирішити

поза широким контекстом питання засобів передачі означає необхідність весь час мати на увазі систему мовних засобів, а не окремі або випадково виділені елементи, з яких деякі, взяті окремо, навіть не піддаються перекладу [22, с. 270–271].

За твердженням Я. І. Рецкера, граматичні трансформації полягають у перетворенні структури речення в процесі перекладу відповідно до норм мови перекладу [19, с. 158]. Трансформація може бути повною або частковою залежно від зміни структури речення повністю чи частково. Коли замінюються головні члени речення, то відбувається повна трансформація, а коли замінюються тільки другорядні члени речення – часткова. Крім заміни членів речення, можуть змінюватися і частини мови. Нерідко це відбувається одночасно. Важливо враховувати чинники, які можуть впливати на застосування граматичних трансформацій, а саме: 1) синтаксичну функцію речення (за твердженням Я. І. Рецкера, синтаксичні функції іншомовного речення, часто у порівнянні з реченням російською мовою, розглядаються нормативною граматику); 2) його лексичне наповнення; 3) його смислову структуру; 4) контекст (оточення) речення; 5) його експресивно-стилістичну функцію [19, с. 159].

Граматичні трансформації присудків зумовлено різними причинами – як граматичного, так і лексичного характеру. Однак, головну роль відіграють граматичні чинники, тобто різниця у будові мов. У багатьох випадках обидва види трансформацій пов'язані між собою таким чином, що трансформації набувають лексико-граматичного характеру. В разі зіставлення граматичних категорій і форм англійської та української мови, як правило, виявляються такі явища: 1) відсутність тієї чи іншої категорії в одній із мов; 2) частковий збіг; 3) повний збіг. Необхідність у граматичних трансформаціях виникає лише в першому та другому випадках.

Як відомо, теорія перекладу тісно пов'язана із зіставним, контрастивним мовознавством. Вона повинна встановити збіг та незбіг в засобах вираження ідентичних значень мови оригіналу та мови перекладу і на цій основі виявити перекладацькі засоби усунення цих розходжень. Л. С. Бархударов припускає, що на прикладі зіставлення дієслівних форм англійської та російської мови для теорії перекладу головне – розглядати та зіставляти мовні явища в тій взаємодії, в якій вони виступають у структурі зв'язного тексту [1, с. 26–28].

За твердженням В. І. Карабана, на «застосування перекладацьких трансформацій при перекладі з української на англійську припадає у середньому приблизно 75–80 % усього перекладу речень українського тексту» [7, с. 11].

Традиційний переклад мовної одиниці – це переклад із використанням мовної одиниці, яка вважається регулярною відповідністю (це відповідність, яка регулярно використовується для перекладу даної одиниці вихідної мови). Між присудками англійського речення і його українськими відповідниками подібні відповідності дозволено, коли є прямий відповідник у мові перекладу. Наприклад, може бути також вибір відповідника із синонімічного ряду. Отже, якщо при перекладі присудка англійського речення є прямий український відповідник, і різні стилістичні та лексичні чинники не заважають його використати, то трансформації присудка не будуть використовуватись, наприклад: *Frederick, Baron Metzengerstein, was, on the other hand, not yet of age. His father, minister G., died young* [Poe: 242]. – *Барон Фредіріх Метценгерштайн, навпаки, був ще не старий. Його батько, міністр Г., помер молодим* [По: 28] (Перекл. Ю. Лісняка).

У тлумачному перекладацькому словнику Л. Л. Нелюбіна дається визначення перекладацьких трансформацій як третьої категорії відповідностей, коли відповідність створює перекладач, виходячи зі змісту мовної одиниці. У цьому випадку доречним може бути й описовий переклад, і різні прийоми логічного мислення в вигляді

конкретизації, генералізації, антонімічний переклад тощо [16, с. 151]. Також Л. Л. Нелюбін дає різні визначення трансформації, розрізняє регулярні та контекстуальні невідповідності. Т. Р. Левицька та А. М. Фітерман звертають увагу на те, що, хоча перекладацькі трансформації поділяються на граматичні, лексичні, стилістичні, їх не завжди можливо розділити, тому що всі ці мовні рівні розглядаються з точки зору їх передачі у перекладі. Вчені роблять акцент на тому, що в англійській мові багато лексико-граматичних явищ (більшість способів вираження модальності тощо), що ще не стали граматичним явищем, але вже не можуть називатися тільки лексичними або стилістичними. Внаслідок подібного поєднання лексичні або стилістичні мовні елементи можуть розглядатися по-різному [13].

Визначення перекладацьких трансформацій, поданого у термінологічній енциклопедії «Сучасна лінгвістика» наступне: «Перекладацькі трансформації – прийоми перекладу, що передбачають процедуру перетворення з метою переходу від одиниць оригінального тексту до одиниць перекладу. Дослідники виокремлюють за характером перетворення такі типи перекладацьких трансформацій: лексичні, граматичні та лексико-граматичні» [20, с. 454].

В. І. Карабан так визначає граматичну трансформацію: «Під граматичною перекладацькою трансформацією розуміється зміна граматичних характеристик слова, словосполучення або речення у перекладі. Розрізняють п'ять основних видів граматичних трансформацій: перmutація (перестановка), субституція (заміна), додавання, вилучення та комплексна трансформація» [6, с. 16]. Прийоми логічного мислення, за допомогою яких розкривається значення іншомовного слова у контексті і визначається його відповідник, який не збігається зі словниковим значенням, Я. І. Рецкер визначає як лексичні трансформації та виділяє сім їх різновидів: диференціацію, конкретизацію, генералізацію значень, смисловий розвиток, антонімічний переклад, цілісне перетворення та компенсація втрат при перекладі. Як зазначає Я. І. Рецкер, не завжди можливо чітко класифікувати приклад перекладу через сполучення категорій [19, с. 160].

В. Н. Комісаров визначає перекладацьку трансформацію як перетворення, за допомогою якого можна здійснити перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу [9, с. 172]. Л. С. Бархударов, який зробив значний внесок у розробку типології перекладацьких трансформацій, вважає, що досягнення перекладацької еквівалентності всупереч розбіжностям у формальних та семантичних системах двох мов, потребує від перекладача перш за все вміння зробити численні і якісно різні міжмовні перетворення – так звані перекладацькі трансформації – для того, щоб текст перекладу з максимально можливою повнотою передавав всю інформацію, яка є у вихідному тексті, з урахуванням норм мови перекладу [1, с. 190].

О. Д. Швейцер зазначав, що термін трансформація використовується у перекладознавстві метафорично [26, с. 118]. На думку О. Д. Швейцера, коли вчені говорять про трансформації, то мова йде про відношення між вихідними та кінцевими мовними висловлюваннями, про заміну в процесі перекладу однієї форми висловлювання іншою, заміну, яка умовно називається перетворенням або трансформацією. Під перекладацькою трансформацією вчений розумів «міжмовні операції 'перевираження' смислу» [26, с. 118].

М. К. Гарбовський не погоджується з такою думкою, оскільки перекладацькі трансформації є звичайною процедурою будь-якого процесу перекладу через асиметричність систем будь-якої пари мов при перекладі [4, с. 364]. Він дає визначення перекладацьких трансформацій з іншої точки зору, а саме, підкреслює важливість передачі системи смислів вихідного тексту, а не подолання відмінностей між мовами та

визначає перекладацьку трансформацію як процес перекладу, за якого система смислів мовних форм вихідного тексту, сприйнята і зрозуміла перекладачем через призму його компетентності, трансформується природним чином внаслідок міжмовної асиметрії у більш чи менш аналогічну систему смислів у формі мови перекладу [4, с. 366].

Проте, важливим є те, що більшість перекладознавців визначають перекладацькі трансформації як міжмовні перетворення, що здійснюються з метою досягнення перекладної адекватності та ставлять питання про складний, комплексний характер трансформацій, що пов'язано зі складністю вивчення цього перекладацького прийому [17, с. 70–71]. Речення далеко не завжди є абсолютно автономним, а часто залежить від змісту речень, які знаходяться поруч, цілого абзацу, а іноді й сусідніх абзаців [25, с. 72–73].

Щодо доцільності вивчення трансформацій присудка, то за твердженням А. Я. Коваленко при перекладі доцільно: починати аналіз речення з присудка в реченні (по його допоміжному чи модальному дієслову, граматичному закінченню, прислівнику неозначеного часу, наявності прямого додатка і т. п.) [8, с. 283], тобто, при перекладі значну увагу слід приділяти перекладу присудка в реченні. Тож є доцільним навести визначення трансформації присудка.

Згідно з тлумачним словником Л. Л. Нелюбіна трансформація: 1) закономірна зміна основної мовної моделі, яка призводить до створення вторинної мовної структури; 2) основою більшості прийомів перекладу є зміни формальних (лексичні або граматичні трансформації) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту за збереження інформації, призначеної для передачі у перекладі [16, с. 193].

Отже, перекладацька трансформація присудка англійського речення – це лексична, граматична або лексико-граматична трансформація присудка оригіналу за умови відсутності можливості використання прямого відповідника з метою збереження смислу та комунікативного ефекту вихідного речення.

Наведення цієї типології зумовлене певними причинами: по-перше, на наш погляд, «звузити» початковий етап перекладу (пов'язаний з визначенням труднощів граматичного порядку всього речення (абзацу) тощо) до визначення трансформації присудка в реченні та одночасно «розширити» (не обмежуватись) визначення трансформації присудка як тільки граматичної (лексичної). По-друге, слід зазначити, що на теперішньому етапі розвитку ще не існує докладного систематичного аналізу граматичних трансформацій і, відповідно, місце трансформацій присудків серед інших граматичних трансформацій залишається невизначеним, не розроблена також їх докладна класифікація.

У цій статті ми зробили огляд напрацювань перекладознавців у вивченні трансформаційного аспекту перекладу та розглянули регулярні граматичні відповідності, загальні та контекстуальні невідповідності у будові англійської та української мов і дали визначення перекладацької трансформації присудка.

Список використаної літератури

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод : Вопросы общей и частной теории перевода) / Л. С. Бархударов. – Москва : Междунар. отношения, 1975. – 237 с. ; Barkhudarov L. S. Yazyk i perevod : Voprosy obshchey i chastnoy teorii perevoda) / L. S. Barkhudarov. – Moskva : Mezhdunar. otnosheniya, 1975. – 237 s.
2. Бреус Е. В. Теория и практика перевода с английского языка на русский : учеб. пособ. / Е. В. Бреус. – Москва : Изд-во УРАО, 2001. – Ч. 1. – 104 с. ; Breus Ye. V.

Teoriya i praktika perevoda s angliyskogo yazyka na russkiy : ucheb. posob. / Ye. V. Breus. – Moskva : Izd-vo URAO, 2001. – Ch. 1. – 104 s.

3. Виноградов В. С. Перевод : Общие и лексические вопросы : учеб. пособ. / В. С. Виноградов. – Москва : Кн. дом Ун-та, 2004. – 240 с. ; Vinogradov V. S. Perevod : Obshchie i leksicheskie voprosy : ucheb. posob. / V. S. Vinogradov. – Moskva : Kn. dom Un-ta, 2004. – 240 s.

4. Гарбовский Н. К. Теория перевода : учеб. / Н. К. Гарбовский. – Москва : Изд-во Моск. ун-та, 2004. – 544 с. ; Garbovskiy N. K. Teoriya perevoda : ucheb. / N. K. Garbovskiy. – Moskva : Izd-vo Mosk. un-ta, 2004. – 544 s.

5. Казакова Т. А. Практические основы перевода. English = Russian / Т. А. Казакова. – Санкт-Петербург : Союз, 2001. – 320 с. ; Kazakova T. A. Prakticheskie osnovy perevoda. English = Russian / T. A. Kazakova. – Cankt-Peterburg : Soyuz, 2001. – 320 s.

6. Карабан В. І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову / В'ячеслав Іванович Карабан. – Флоренція, Страсбург, Гранада, Київ : TEMPUS, 1997. – Ч. 1 : Граматичні труднощі. – 301 с. ; Karaban V. I. Posibnyk-dovidnyk z perekladu anhliiskoi naukovoi i tekhnichnoi literatury na ukrainsku movu / Viacheslav Ivanovych Karaban. – Florentsiia, Strasburh, Hranada, Kyiv : TEMPUS, 1997. – Ch. 1 : Hramatychni trudnoshchi. – 301 s.

7. Карабан В. І. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську / В. І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2003. – 608 с. ; Karaban V. I. Teoriia i praktyka perekladu z ukrainskoi movy na anhliisku / V. I. Karaban. – Vinnytsia : Nova knyha, 2003. – 608 s.

8. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу / А. Я. Коваленко. – Київ : ІНКОС, 2002. – 320 с. ; Kovalenko A. Ya. Zahalnyi kurs naukovo-tekhnichnoho perekladu / A. Ya. Kovalenko. – Kyiv : INKOS, 2002. – 320 s.

9. Комиссаров В. Н. Слово о переводе. Очерк лингвистического учения о переводе / В. Н. Комиссаров. – Москва : Международные отношения, 1973. – 215 с. ; Komissarov V. N. Slovo o perevode. Ocherk lingvisticheskogo ucheniya o perevode / V. N. Komissarov. – Moskva : Mezhdunarodnye otnosheniya, 1973. – 215 s.

10. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода : Проблемы переводоведения в освещении зарубежных ученых : (учеб. пособие) / В. Н. Комиссаров. – Москва : ЧеРо, 2000. – 136 с. ; Komissarov V. N. Obshchaya teoriya perevoda : Problemy perevodovedeniya v osveshchenii zarubezhnykh uchenykh : (ucheb. posobie) / V. N. Komissarov. – Moskva : CheRo, 2000. – 136 s.

11. Кур'янова М. О. Граматичні труднощі перекладу німецьких науково-технічних текстів українською мовою : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.16 / Марина Олександрівна Кур'янова ; Київський національний університет ім. Т. Шевченка. – Київ, 2005. – 202 с. ; Kurianova M. O. Hramatychni trudnoshchi perekladu nimetskykh naukovo-tekhnichnykh tekstiv ukrainskoiu movoiu : dys. ... kand. filol. nauk : spets. 10.02.16 / Maryna Oleksandrivna Kurianova ; Kyivskyi natsionalnyi universytet im. T. Shevchenka. – Kyiv, 2005. – 202 s.

12. Латышев Л. К. Перевод : теория, практика и методика преподавания : учеб. пособие / Л. К. Латышев, А. Л. Семенов. – Москва : Академия, 2003. – 192 с. ; Latyshev L. K. Perevod : teoriya, praktika i metodika prepodavaniya : ucheb. posobie / L. K. Latyshev, A. L. Semenov. – Moskva : Akademiya, 2003. – 192 s.

13. Левицкая Т. Р. Проблемы перевода на материале современного английского языка / Т. Р. Левицкая, А. М. Фитерман. – Москва : Междунар. отношения,

1976. – 205 с. ; Levitskaya T. R. Problemy perevoda na materiale sovremennogo angliyskogo yazyka / T. R. Levitskaya, A. M. Fiterman. – Moskva : Mezhdunar. otnosheniya, 1976. – 205 s.

14. Мирам Г. Э. Профессия : переводчик / Г. Э. Мирам. – Киев : Ника-Центр, 2000. – 160 с. ; Miram G. E. Professiya : perevodchik / G. E. Miram. – Kiev : Nika-Tsentr, 2000. – 160 s.

15. Нелюбин Л. Л. Введение в технику перевода (когнитивный теоретико-прагматический аспект) : курс лекций / Л. Л. Нелюбин. – Москва : Изд-во МГОУ, 2005. – 153 с. ; Nelyubin L. L. Vvedenie v tekhniku perevoda (kognitivnyy teoretiko-pragmaticheskiy aspekt) : kurs lektsiy / L. L. Nelyubin. – Moskva : Izd-vo MGOU, 2005. – 153 s.

16. Нелюбин Л. Л. Толковый переводоведческий словарь / Л. Л. Нелюбин. – 6-е изд. – Москва : Флинта : Наука, 2009. – 320 с. ; Nelyubin L. L. Tolkovyy perevodovedcheskiy slovar / L. L. Nelyubin. – 6-e izd. – Moskva : Flinta : Nauka, 2009. – 320 s.

17. Петрова Г. Г. Лексико-стилистические трансформации в англо-русском научно-техническом переводе : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.20 / Галина Григорьевна Петрова ; Московский государственный областной университет. – Москва, 2004. – 227 с. ; Petrova G. G. Leksiko-stilisticheskie transformatsii v anglo-russkom nauchno-tekhnicheskom perevode : dis. ... kand. filol. nauk : spets. 10.02.20 / Galina Grigorevna Petrova ; Moskovskiy gosudarstvennyy oblastnoy universitet. – Moskva, 2004. – 227 s.

18. Пиввучева Ю. В. Пособие по теории перевода (на английском материале) / Ю. В. Пиввучева, Е. В. Двойнина. – Москва : Филоматис, 2004. – 304 с. ; Pivvueva Yu. V. Posobie po teorii perevoda (na angliyskom materiale) / Yu. V. Pivvueva, Ye. V. Dvoynina. – Moskva : Filomatis, 2004. – 304 s.

19. Рецкер Я. И. О закономерностях соответствий при переводе на родной язык / Я. И. Рецкер // Вопросы теории и методики учебного перевода : сб. ст. / под ред. К. А. Ганшиной, И. В. Карпова. – Москва : Изд-во Акад. пед. наук РСФСР, 1950. – С. 156–183 ; Retsker Ya. I. O zakonomernostyakh sootvetstviy pri perevode na rodnoy yazyk / Ya. I. Retsker // Voprosy teorii i metodiki uchebnogo perevoda : sb. st. / pod red. K. A. Ganshinoy, I. V. Karpova. – Moskva : Izd-vo Akad. ped. nauk RSFSR, 1950. – S. 156–183.

20. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с. ; Selivanova O. O. Suchasna lnhvistyka : terminolohichna entsyklopediia / O. O. Selivanova. – Poltava : Dovkillia-K, 2006. – 716 s.

21. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підруч. / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2008. – 712 с. ; Selivanova O. O. Suchasna lnhvistyka : napriamy ta problem : pidruch. / O. O. Selivanova. – Poltava : Dovkillia-K, 2008. – 712 s.

22. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы) : учеб. пособие / А. В. Федоров. – 5-е изд. – Санкт-Петербург : Филологический факультет СПбГУ ; Москва : Филология Три, 2002. – 416 с. ; Fedorov A. V. Osnovy obshchey teorii perevoda (lingvisticheskie problemy) : ucheb. posobie / A. V. Fedorov. – 5-e izd. – Sankt-Peterburg : Filologicheskii fakultet SpbGu ; Moskva : Filologiya Tri, 2002. – 416 s.

23. Фирсов О. А. Перевод с английского на русский и его комментарии / О. А. Фирсов. – Москва : Компания Спутник+, 2003. – 160 с. ; Firsov O. A. Perevod s

angliyskogo na russkiy i ego kommentarii / O. A. Firsov. – Moskva : Kompaniya Sputnik+, 2003. – 160 s.

24. Хайрутдинов З. Р. Сравнительный анализ лексико-грамматических особенностей оригинальных и переводных текстов английского языка : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.19 / Загид Радикович Хайрутдинов ; Военный университет. – Москва, 2008. – 140 с. ; Khayrutdinov Z. R. Sravnitelnyy analiz leksiko-grammaticheskikh osobennostey originalnykh i perevodnykh tekstov angliyskogo yazyka : dis. ... kand. filol. nauk : spets. 10.02.19 / Zagid Radikovich Khayrutdinov ; Voennyi universitet. – Moskva, 2008. – 140 s.

25. Чужакин А. П. Устный перевод XXI : теория + практика, переводческая скоропись : учеб. для студентов перевод. фак. / А. П. Чужакин. – Москва : МГИ им. Е. Р. Дашковой, 2001. – 256 с. ; Chuzhakin A. P. Ustnyy perevod XXI : teoriya + praktika, perevodcheskaya skoropis : ucheb. dlya studentov perevod. fak. / A. P. Chuzhakin. – Moskva : MGI im. Ye. R. Dashkovoy, 2001. – 256 s.

26. Швейцер А. Д. Теория перевода : Статус, проблемы, аспекты / А. Д. Швейцер. – 2-е изд. – Москва : Либроком, 2009. – 216 с. ; Shveytser A. D. Teoriya perevoda : Status, problemy, aspekty / A. D. Shveytser. – 2-e izd. – Moskva : Librokom, 2009. – 216 s.

27. Якобсон Р. О. Избранные работы : пер. с англ., нем., фр. яз / Р. О. Якобсон. – Москва : Прогресс, 1985. – 460 с. ; Yakobson R. O. Izbrannye raboty : per. s angl., nem., fr. yaz / R. O. Yakobson. – Moskva : Progress, 1985. – 460 s.

28. Klaudy K. Concretization and generalization of meaning in translation / K. Klaudy // Translation and Meaning : Proceedings of the Maastricht session of the 2nd International Maastricht-Łódź Duo Colloquium on «Translation and Meaning», held in Maastricht, the Netherlands, 19–22 April 1995. – The Netherlands : Maanstricht, 1995. – Part 3. – P. 141–152.

29. Newmark P. A Textbook of Translation / P. Newmark. – Harlow : Longman, 1988. – 301 p.

30. Nida E. A. A synopsis of English Syntax / E. A. Nida. – The Hague : Mouton and Co., 1996. – 233 p.

Стаття надійшла до редакції 13.04.2019.

S. Oliinyk

DETERMINATION OF PREDICATE TRANSFORMATION AND ITS PLACE AMONG OTHER TRANSFORMATIONS

The article covers some issues of the transformational aspect of the translation as a whole, the definition of the translation of the predicate transformation is given. An overview of the work of translators in the study of the transformational aspect of the translation is made. The definition of translation transformation is given; all major types and types of predicate transformations are considered and their definitions are given.

The object of the work is all types and the whole set of definitions of predicate transformations. The choice of the object of study is due to a very small number of works devoted to this problem.

The subject of the research is the nature, types, conditions, causes and other characteristics of the predicate translation transformation.

The purpose of the study is to determine the specifics of the transformations of sentences, to explain and justify the reasons for their use in translation, as well as to analyze their prevalence and to create a general model of the transformations of predicates during translation.

According to the explanatory dictionary L. L. Nelyubin transformation: 1) regular change of the basic linguistic model, which leads to the creation of a secondary linguistic structure; 2) the basis of most methods of translation is the change of formal (lexical or grammatical transformation) or semantic (semantic transformation) components of the source text for the storage of information intended for translation.

Thus, the translation transformation of the predicate of the English sentence is a lexical, grammatical or lexical-grammatical transformation of the original provided that there is no possibility of using the direct counterpart to preserve the meaning and the communicative effect of the original sentence.

The direction of this typology is due to certain reasons: first, in our opinion, to «narrow down» the initial stage of translation (related to the definition of the difficulties of the grammatical order of the entire sentence (paragraph), etc.) to the definition of the transformation of the sentence in the sentence and at the same time «expand» (not limit) the definition of the transformation of the predicate as a mere grammatical (lexical). Secondly, it should be noted that at the present stage of development there is still no detailed systematic analysis of grammatical transformations and, accordingly, the place of transformation of sentences among other grammatical transformations remains unclear, nor is their detailed classification developed.

In this article, we reviewed the work of translators in the study of the transformational aspect of translation, and considered regular grammatical correspondences, general and contextual mismatches in the structure of English and Ukrainian, and defined the translation transformation of the predicate.

Key words: *predicate translational transformation, lexical-semantic transformation, grammatical transformation, stylistic transformation.*

УДК 81'367:654.197

И. И. Пахненко
С. Г. Телетова

СИНТАКСИЧЕСКАЯ СТРУКТУРА НАЗВАНИЙ ТЕЛЕВИЗИОННЫХ ПЕРЕДАЧ

В статье рассматриваются различные подходы к определению лингвистического статуса названий телепередач, занимающих особое место в ономастической подсистеме языка, анализируется их структура, описываются синтаксические средства, задействованные в номинации телепродукции. Особое внимание уделяется разнообразным фигурам экспрессивного синтаксиса, которые часто используются в данных онимах, и их роли в реализации категорий информативности и экспрессивности в названиях телевизионных программ.

Ключевые слова: *телевидение, онимы, гемеронимы, малоформатные тексты, названия телепередач, синтаксические средства, экспрессивный синтаксис.*

DOI 10.34079/2226-3055-2019-12-20-246-254

Постановка проблемы. Одним из приоритетных направлений исследования современной лингвистики является изучение тенденций развития медиаязыка, лингвостилистических особенностей основных функционально-жанровых типов